

Piet Janssen, Everlo, Panningen

Oorlogsjeugd



1944, enkele maanden voordat Vader naar Duitsland werd gedeporteerd. Mijn zusje Maria, ik (Pietje Janssen) en onze hond Loekie in de wei achter onze boerderij.

October 1944

Mijn grote zusje heet Maria en ik ben Pietje. We wonen op een boerderij in Everlo, dat hoort bij Kapel (Panningen). Het is zondagmorgen en samen spelen we schooltje in de kleine kamer. Maria is de juf omdat ze al bijna zes jaar is, maar ik ben ook al bijna vijf. Lucy, ons kleine zusje dat pas één jaar is, ligt in haar bedje te slapen. Vader is in de stal de koeien aan het melken en Moeke is naar de vroegmis.

'Aufmachen, aufmachen', wordt er opeens geschreeuwd terwijl er op de voordeur wordt gebonkt. We schrikken enorm en zijn doodsbang, maar daar is het weer, het bonken en het schreeuwen: 'Sofort aufmachen, aufmachen, schnell, schnell.'

Maria en ik vluchten naar Vader naar de stal. Vader heeft het kabaal ook gehoord en begrijpt direct dat de Pruisse (Duitsers) hem willen komen ophalen. Hij zegt: 'Hier blijven' en rent via de achterdeur naar buiten. Maar daar wordt hij al opgewacht door twee Duitse soldaten met geladen geweer. Ze schreeuwen: 'Mitkommen' en slaan en stompen Vader. En hoe Vader ook bidt en smeekt en zegt: 'Kinder allein, kann nicht', de soldaten hebben geen medelijden. Hij moet mee op de Duitse legerwagen die door de straat rijdt en waarop al veel mannen uit Everlo zitten.

Doodsbang blijven Maria, Lucy en ik alleen achter.

Na een uur komt Moeke huilend binnen. Toch probeert ze ons te troosten en vertelt wat er is gebeurd, want ze heeft Vader nog gezien bij de jongensschool toen ze uit de kerk kwam. De Duitsers hebben Vader en heel veel andere vaders gevangen genomen en nu gaan ze met vrachtwagens naar Duitsland om Tankgrachten (diepe greppels) te graven. De Duitsers denken dat ze zo de Amerikanen en de Tommies (Engelsen) tegen kunnen houden.

Moeke begint weer te huilen en zegt: 'En dat ook nog op zondag, maar die Pruisse trekken zich van God noch gebod iets aan.'

Wij snappen er niks van, maar Moeke is gelukkig nog bij ons.

Die stomme oorlog! Hitler is een heel slechte man, maar d'n Amerikaan gaat zeker van hem winnen.

Als Maria vraagt wanneer Vader weer thuis komt, begint Moeke opnieuw te huilen. Maar niet voor lang want de varkens schreeuwen om gevoerd te worden en Maria en ik hebben ook honger.

De Duitsers zeggen dat we onmiddellijk weg moeten omdat het veel te gevaarlijk is. Moeke wil niet en zegt: 'Die Pruisse zeggen dat alleen maar om al ons vee mee te roven naar Duitsland.'

Maar we worden toch ons huis uitgejaagd. Waar moeten we naar toe?

Moeke wil naar een kennis in Egchel om te vragen of we daar kunnen blijven tot de Duitsers weg zijn. Ze stopt Lucy in de kinderwagen en zo gaat ze, samen met Maria en mij, op weg. Halverwege, op de Hub, ziet vrouw Delissen ons en komt naar buiten rennen. 'Maar To, waar ga je naar toe met die kinderen?' Moeke vertelt wat er allemaal is gebeurd.

'Kom maar bij ons, die paar kinderen kunnen er nog wel bij', zegt vrouw Delissen, die zelf een groot gezin heeft. Moeke is blij en dankbaar en zegt dat ze over een paar dagen echt naar huis gaat als die Pruisse maar weg zijn. Zo "logeren" we bij de familie Delissen. Ze delen alles met ons. Vrouw Delissen en Moeke praten veel over de oorlog want Vader Delissen is ook in Duitsland.

Het vechten wordt minder en na een paar weken vindt Moeke dat het lang genoeg geduurd heeft en nemen we dankbaar afscheid van vrouw Delissen en de kinderen. Zo lopen we naar huis. Alle koeien en varkens zijn weg, de Duitsers hebben alles meegenomen. Ze zijn kwaad omdat ze de oorlog verliezen. Daarom hebben ze de kar en zelfs onze twee fietsen, die in de beste kamer stonden, ook meegenomen en verder alles kapot geslagen. Moeke zit erbij te huilen.

Pa van Lotje, de oude buurman, komt binnen en vertelt dat de Duitsers gevlucht zijn en overall vee hebben meegenomen. Maar Frits, ons oude paard dat in de wei liep, hebben ze niet meegenomen. Die liet zich niet vangen. De Duitsers waren bang voor hem. Hij komt hinnikend aanlopen en Moeke aait hem over zijn kop. Wij zijn trots want ons paard is eigenlijk een beetje een held.

We slapen die nacht allemaal samen in de zitkamer en omdat we geen dekens meer hebben dekt Moeke ons toe met oude jassen. Maar we zijn toch een beetje blij want de Duitsers zijn weg.

De volgende dag komen de Tommies dan eindelijk. Grote vrachtwagens en tanks komen Everlo binnenrijden en daarop zitten zwaaiende soldaten. Er zijn zelfs zwarte soldaten bij, die hebben wij nog nooit gezien. Alle mensen lachen en schreeuwen. Hoera, we zijn bevrijd! Een aantal tanks rijdt bij ons de wei in. Een soldaat die de baas is, komt aan Moeke vragen of de soldaten een paar dagen op de graanzolder mogen uitrusten en slapen. Moeke vindt het natuurlijk goed, ze is trots dat de soldaten bij ons komen logeren. Als ze goed uitgerust zijn gaan ze naar Duitsland om Hitler te verslaan en dan komt Vader ook weer gauw thuis. De soldaten zijn heel vriendelijk, ze lachen veel en de radio's die ze bij zich hebben spelen keiharde muziek.

Joep, mijn buurjongetje, en ik zijn niet weg te slaan bij de tanks. De soldaten geven ons koekjes en vragen: 'Tsjokklad, tsjokklad?'. Wij weten niet wat het is maar zeggen 'yes, yes' want het zal best wel iets lekkers zijn. Ze geven ons ieder een reep chocola en gebaren dat we die kunnen opeten. We steken de reep met zilverpapier en al in de mond. Au, au, wat is dat nou. De soldaten lachen en doen het zilverpapier eraf. O wat is die tsjokklad toch lekker. Van een andere soldaat krijg ik een soldatenriem en ook nog een oude helm die ik trots opzet en niet meer af wil doen. Joep wil hem ook hebben maar dat gebeurt niet, zelfs als ik ga slapen hou ik de helm op. Ik ben ook soldaat en ik ga later ook vechten tegen Hitler.

Na een paar dagen zijn de soldaten uitgerust en moeten ze weer verder. Wij vinden dat heel erg jammer want het was echt heel spannend en de tsjokklad was toch zo lekker. Alle mensen zwaaien de soldaten uit als ze vertrekken. Moeke zegt dat het goed is dat ze weer gaan. Ze moeten naar Duitsland om de oorlog te winnen zodat Vader weer terug kan komen. Maar het is wel erg stil nu de soldaten weg zijn en de winter is koud en we hebben alleen maar strozakken en jassen om te slapen. Het duurt zo lang; wanneer komt Vader dan echt terug?

Maart 1945

Moeke rent opgewonden de keuken binnen: 'Vader komt, Vader komt, hij is al in Kapel.' Ze heeft het gehoord van een man op een fiets die Vader heeft gezien in het dorp, samen met nog een paar andere mensen die ook uit Duitsland zijn teruggekomen.

Moeke trekt Maria en mij vlug onze jasjes aan en zegt: 'Niet tegen Vader zeggen dat we twee nieuwe kindjes hebben, dat is een verrassing.' We schudden heftig van nee en dan gaan we, samen met Oome Wullem, Vader tegemoet. Na een paar honderd meter zien we hem al. We rennen naar hem toe, hij tilt ons op en hij huilt en lacht tegelijk. 'Wat zijn jullie toch groot, wat zijn jullie toch groot', zegt hij steeds maar weer.

Aan de hand van Vader lopen we snel naar huis terug.

Moeke, die thuis wacht met Lucy en de nieuwe kindjes, de tweeling Bernadette en Raf, is zo blij, zo blij dat Vader weer thuis is. Ze zegt steeds: 'Danke Lieve Hieërke' en ze huilt en lacht samen met Vader. Trots laat Moeke Lucy zien en Vader zegt weer: 'Wat is ze toch groot, wat is ze toch groot.' Moeke vertelt wat die Prusse allemaal hebben gedaan. Vader zegt: 'Er zijn ook goede mensen in Duitsland want die hebben ons geholpen en eten gegeven toen we honger hadden.'

Moeke zegt: 'Ik heb een verrassing' en loopt naar de kamer naar de grote gele, houten kinderwagen waar de twee kindjes in slapen. Maar Vader heeft het nieuws al in Panningen gehoord van een kennis. Samen bewonderen ze de twee kleine babytjes.

Moeke zegt: 'Ik wist wel dat je veilig zou terugkomen, daarvoor heb ik heel veel gebeden. En ook die twee kindjes hebben daarvoor gezorgd. Ik heb ze Rafael en Bernadette genoemd.

Rafael is de engel uit de bijbel die er voor zorgde dat de oude Tobias weer veilig thuis kwam en Bernadette is het meisje uit Lourdes dat de Heilige Maria heeft gezien.'

Wij snappen het niet helemaal maar iedereen is heel erg blij. Het is feest, ook al is er dan geen vlaai. Moeke zegt tegen Vader: 'Wat ben je toch mager geworden.'

Vader is een beetje stil.



Vlak na de oorlog (winter 1945-1946). V.l.n.r. Nelly Metsers ('oorlogslogeetje' uit Maastricht, Pietje Janssen (ik) en mijn zusje Maria